

Ένα βιολί Stradivarius*

Χρυσ. Τζημάκας

Δεν γνωρίζω αν η φίλια του πατέρα μου με τον διάσημο Καστοριανό μουσικό Βασίλη Δόικο είχε προηγηθεί ή προέκυψε εκ των υστέρων σε μια περίοδο που έτυχε να κατοικούμε στην ίδια γειτονιά. Διότι κατά την εποχή πριν και μετά την κήρυξη του ελληνοϊταλικού πολέμου και ακολούθως κατά τη μαύρη κατοχή συνέπεσε να καθόμαστε πολύ κοντά στη συνοικία «Δεξαμενή». Οι οπίσθιες όψεις των σπιτιών μας απείχαν ελάχιστα μέτρα και τα βράδια συνηθίζαμε να κάνουμε μεταξύ μας επισκέψεις λάθρα, χωρίς την άδεια των κατακτητών, προκειμένου να ξεπεράσουμε τη θλίψη και τη μελαγχολία της σκλαβιάς. Μια σκουρόχρωμη κουβέρτα αδιαπέραστη από το φως τοποθετούνταν επιμελώς στο παράθυρο, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται ασφαλής διαχωρισμός ανάμεσα στους κινδύνους που υπέβροσκαν στην επί τα εκτός ερεβώδη κατοχική νύκτα και στην επί τα εντός ακμάζουσα ιλαρότητα.

Οι βραδινές συναντήσεις γίνονταν συνήθως στο δικό μας σπίτι, όπου η οικογένεια του κυρίου Δόικου, αποτελούμενη από τον ίδιο, τη σύζυγό του κυρία Καλλιρρόη και τη θυγατέρα τους Υβόννη, μας επισκεπτόταν απροειδοποίητα και χωρίς την κρούση του ρόππρου της αείποτε ξεκλείδωτης πόρτας μας. Το ίδιο γινόταν και εκ μέρους μας. Τοσάυτη ήταν η αγάπη και η εμπιστοσύνη μεταξύ των δύο οικογενειών.

Ο κύριος Δόικος είχε προσφάτως αποφοιτήσει από το Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης και δεν είχε ακόμη διαπρέψει στη σύνθεση και στη διεύθυνση της χορωδίας. Αργότερα καταξιώθηκε να διακριθεί σε πανελλήνια κλίμακα με τις διασκευές των δημοτικών τραγουδιών της γενέτειράς του και ως μαέστρος της χορωδίας Καστοριάς. Θα πρέπει επίσης να τονιστεί ότι ο ταλαντούχος αυτός μουσικός με την άριστη επαγγελματική κατάρτιση διέθετε παράλληλα ευφράδεια λόγου και μοναδική ικανότητα αφήγησης ανεκδότων. Οι μεγάλοι ξεκαρδίζονταν στα γέλια κι εγώ απορούσα

γιατί γελούν χωρίς λόγο. Συχνά τραγουδούσαν, αλλά χαμηλόφωνα μην τύχει και διαταράξουν την επικρατούσα έξω νεκρική σιγή του κατοχικού ζόφου. Δεν είναι λίγες οι φορές που ακόμη έρχονται στη μνήμη μου αρκετά από εκείνα τα ωραία παλιά τραγούδια.

Φαντάζομαι πως σε κάποια από αυτές τις νύκτες της μουσικής πανδαισίας έγινε η σύλληψη της μεγαλοφυούς ιδέας, πως όταν έρθει το πλήρωμα του χρόνου, να μνηθώ κι εγώ στα μουσικά πράγματα. Να ενταχθώ στη χορεία των ευαίσθητων και ευγενών εκείνων ανθρώπων που εξωτερικεύουν τον ψυχικό τους κόσμο μέσω της τέχνης του Ορφέα. Επί του προκειμένου, η συναίνεση ενός άριστου μουσικού αποτελούσε ασφαλές εχέγγυο. Ως προς το είδος του μουσικού οργάνου η απόφαση ήταν αμετάκλητη. Επιλέχτηκε το βιολί, επειδή χαρακτηρίζεται για τη γλυκύτητα των ήχων του και δικαίως αποκαλείται «βασιλεύς των μουσικών οργάνων», όπως το κρεμμύδι συνηθίζεται να αποκαλείται «βασιλεύς των λαχανικών».

Ο φιλόμουσος πατέρας μου ήταν ευτυχής γι' αυτή την απόφαση και έπλαθε όνειρα. Στα παραμύθια, που συνήθιζε να μου λέει τα πρωινά της Κυριακής, παρέθετε τεχνηέντως φανταστικά μελλούμενα, ότι κάποτε ο βιρτουόζος βιολονίστας, δηλαδή εγώ, θα παίζω ως σολίστας με τις μεγαλύτερες συμφωνικές ορχήστρες του κόσμου. Θαύμαζα και πίστευα τα λεγόμενά του και ήταν σαν να τα ζούσα. Προς την κατεύθυνση αυτή συνέβαλλε και η ροή μουσικών φθόγγων τους οποίους άκουγα να αναδύονται από το σπίτι του κυρίου Δόικου. Διότι την εποχή εκείνη οι κατακτητές είχαν απαγορεύσει τη λειτουργία του Δημοτικού Ωδείου της πόλης και τα μαθήματα γίνονταν στο σπίτι του δασκάλου. Θυμούμαι τους πρωτόγνωρους εκείνους γλυκούς και ρομαντικούς ήχους, ενώ κάπου κάπου μεσολαβούσε παύση και ακουγόταν η αυστηρή φωνή του δασκάλου, που έκανε

* Στην ιερή μνήμη του πατέρα. Ανάτυπο από την εφημερίδα «ΟΔΟΣ».

παρατηρήσεις στο μαθητή.

Μόλις έφθασα σε ηλικία δέκα ετών, θεωρήθηκε ότι ήρθε ο κατάλληλος χρόνος για την έναρξη της μουσικής μου παιδείας. Κάποια μέρα είδα τον πατέρα μου να φέρνει στο σπίτι μια περίεργη στενόμακρη μαύρη βαλίτσα φαρδιά στη μια άκρη και στενή στην άλλη. Εκείνος αντιλήφθηκε την απορία μου και χαμογελώντας την άνοιξε με περηφάνεια. «Αυτό είναι το βιολί σου» μου είπε. «Και αυτή η μεγάλη βέργα τι είναι;» . «Αυτό είναι το τζάρι» και αμέσως το πήρε και το έσυρε πάνω στις χορδές. Τότε ακούστηκε ένας αποκρουστικός ήχος σαν γρύλισμα, που δεν μου άρεσε καθόλου, ενώ εκείνος έσπευσε να με καθησυχάσει, λέγοντας πως ύστερα από λίγο καιρό θα μάθω να παίζω και εγώ σαν τον κύριο Βασίλη.

Τα μαθήματα καθορίστηκαν να γίνονται απόγευμα, δύο φορές την εβδομάδα. Στο μεταξύ εμείς είχαμε μετακομίσει στη συνοικία «Τζαμί» και ο κύριος Δόικος κοντά στα παλιά δικαστήρια, στο σπίτι του πεθερού του, όπου πήγαινα για μάθημα. Το πρώτο πράγμα που έκανε ο δάσκαλος ήταν να εξετάσει το βιολί. Το πήρε στα χέρια, το κοίταξε από όλες τις πλευρές, συμφώνησε με το μέγεθος του και είπε: «Αργότερα, όταν μεγαλώσεις, θα πάρεις το μεγάλο» και αμέσως χτύπησε μία μία τις τέσσερις χορδές. Βρήκε πως δεν ήταν καλά κουρνιασμένες και άρχισε να στρίβει ένα ένα τα ξύλινα κλειδιά μπρος πίσω, μέχρι που να βγάλουν τις σωστές νότες. Ύστερα έφτυσε πάνω στα κλειδιά και έβαλε το βιολί στη θήκη. Πρώτα έπρεπε να κάναμε μερικά μαθήματα θεωρίας της μουσικής.

Το πρώτο βιβλίο που χρησιμοποίησα ήταν η μέθοδος Χωραφά. Είχε ένα σχήμα με τις χορδές και τα σημεία όπου πρέπει να πατούν τα δάχτυλα για να βγαίνουν οι σωστοί φθόγγοι. Στο βιολί δεν υπάρχουν οδηγοί-χωρίσματα όπως στα άλλα όργανα και χρειάζεται μακροχρόνια άσκηση και προσοχή, για να αποφεύγονται οι παραφωνίες. Ο δάσκαλος επέμενε ότι το βιολί πρέπει να στηρίζεται στον ώμο μόνο με το πηγούνι, ώστε το αριστερό χέρι να κινείται ελεύθερα πάνω στις χορδές. «Το πηγούνι σου πρέπει να μελανιάσει από κάτω, όπως το δικό μου όταν σπούδαζα» μου έλεγε χαρακτηριστικά. Εγώ πονούσα γιατί το πίζα με δύναμη και ολοένα πήγαινα στον καθρέφτη για να δω το αποτέλεσμα, αλλά μάταια. Αυτή ήταν η πρώτη μου απογοήτευση στην αρχή της μουσικής μου σταδιοδρομίας.

Μετά την απελευθέρωση άρχισε να λειτουρ-

γεί το Δημοτικό Ωδείο κοντά στην Πλατεία Ομονοίας. Βρισκόταν στον δεύτερο όροφο ενός γωνιακού διόροφου σπιτιού στα αριστερά του δρόμου καθώς ανεβαίνουμε την οδό Μητροπόλεως («Τσαρσί»). Από κάτω ήταν μια λαϊκή ταβέρνα με το όνομα «Γωνιά», στέκι κυρίως γουναράδων. Τα σκαλιά για το ωδείο ήταν από την πίσω πλευρά του σπιτιού και οριοθετούσαν ένα μικρό αλλά συμπαθητικό κήπο. Στο κέντρο του κήπου δέσποζε το καλαίσθητο σχήμα μιας λύρας, του πανάρχαιου αυτού μουσικού οργάνου, προκειμένου να προαναγγέλλει και να προδιαθέτει τον επισκέπτη ότι εισέρχεται σε τέμενος Μουσών.

Στο εσωτερικό του ωδείου υπήρχε μια μεγάλη σάλα, η ψυχρή κενότητα της οποίας είχε αντιμετωπιστεί με την ανάρτηση πορτρέτων διασήμων μουσουργών, προκειμένου να δημιουργείται στους μαθητές το ανάλογο δέος και να ερεθίζεται ο ζήλος τους προς την κατά το δυνατό βαθύτερη μύηση στα μουσικά πράγματα. Θυμούνται καλώς τα πορτρέτα των Λίστ, Μπετόβεν, Βάγκνερ και Σούμπερτ. Αλλά τότε δεν γνωρίζαμε ακόμη την ελληνική καταγωγή του Φον Κάραγιαν από την Κοζάνη, ούτε του Νικολάου Δούμπα από τη Βλάστη, χάρη στον οποίο έγινε γνωστό το μεγαλύτερο μέρος από το έργο του Σούμπερτ.

Στο βάθος, στη δεξιά γωνιά της σάλας, δέσποζε ένα παλιό κλειδοκύμβαλο στο οποίο ασκούσαν οι μαθητές που δεν διέθεταν κατ' οίκον το βαρύτιμο αυτό όργανο, αλλά ήθελαν σώνει και καλά να το μάθουν. Δεξιά της εισόδου υπήρχε ένα μικρό δωμάτιο, όπου κεκλεισμένης της θύρας γινόταν η παρουσίαση του εξεταζόμενου μαθήματος, ακολούθως δε η διδασκαλία του επόμενου. Από εκεί αναδύονταν μουσικοί φθόγγοι διακοπτόμενοι από δριμείες παρατηρήσεις συνήθως σε μείζονα κλίμακα (*maggiore*), σπανιότερα δε επιβραβεύσεις σε ελάσσονα κλίμακα (*minore*). Ο υποστάς την ψυχρολουσία μαθητής, καταρώνοντας την τέχνη του Ορφέα, έβγαινε κατηφής και παρήλαυε γεμάτος καταισχύνη εν μέσω των ειρωνικών μειδιαμάτων των αναμενόντων και υποψηφίων για τα ίδια συμμαθητών του. Επί του προκειμένου, ο τελευταίος εξεταζόμενος ήταν ο πλέον τυχερός. Δεν το κρύβω ότι το γεγονός αυτό αποτέλεσε μια ακόμη μείζονα αιτία απογοήτευσης και αποθάρρυνσης σε ό,τι αφορά την κατάρτησή μου ως οργανίστα βιολιού.

Κάποιο απόγευμα, που μόλις είχα αρχίσει να εκτελώ την άσκησή μου και δεν είχα προλάβει

ακόμη να δεχτώ τις καθιερωμένες παρατηρήσεις, ακούστηκε αιφνιδίως μια σειρά εκκωφαντικών κροτίδων που κάλυψαν τους γλυκείς ήχους του βιολιού μου. Ο δάσκαλος διέκοψε αμέσως την εξέταση, άνοιξε γρήγορα την πόρτα και ερεύνησε τη σάλα στη γωνία της οποίας μια μαθήτρια εκτελούσε ασκήσεις στο πιάνο. Κατόρθωσε αμέσως το γεγονός και φώναξε: «Πρόσεχε παιδί μου. Έλα προς τα εδώ άκρη-άκρη από τον τοίχο». Η μαθήτρια είχε ήδη σηκωθεί και ακολουθώντας τις οδηγίες περιήλθε την αίθουσα και έφτασε κοντά μας κάτωχρη και κατατρομαγμένη. Τι είχε συμβεί;

Την εποχή εκείνη μαίνονταν στα βουνά του Γράμμου και του Βιτσιού οι αδελφοκτόνες κραταιές μάχες του εμφυλίου πολέμου. Πολλοί στρατιώτες είχαν συσσωρευτεί στα πεδία των μαχών και κατά διαστήματα τους δίνονταν άδειες, ώστε να κατεβαίνουν στην πόλη, προκειμένου να αναλήψουν από τη μέθη του πολέμου και ακολουθώντας να μεθύσουν στις αγκάλες των Βάκχων και Μαινάδων. Δύο λοιπόν από τους πολεμιστές αυτούς, ένας λοχίας και ένας απλός τυφεκιοφόρος, φέροντες τον οπλισμό τους εισήλθαν στην υποκείμενη του ωδείου ταβέρνα. Μετά τη δέουσα οινόποσία «μερακλωθείς» ο λοχίας άρχισε να πυροβολεί χάριν παιδιάς προς την οροφή της ταβέρνας, η οποία όμως τύχαινε να είναι και δάπεδο του ωδείου. Τα περαιτέρω συμβάντα έχουν ήδη περιγραφεί, τον επίλογο δε του επεισοδίου έγραψε η Στρατιωτική Αστυνομία, Ε.Σ.Α. τότε καλούμενη.

Την επομένη του συμβάντος διατυπώθηκαν από τους πολίτες διαφορετικές απόψεις. Άλλοι πρότειναν άφεση αμαρτιών των υπέρ πατρίδος αγωνιζομένων τέκνων της, και άλλοι τιμωρία για τον παρ' ολίγο φόνο ενός αθώου πλάσματος. Με την πάροδο του χρόνου το γεγονός άρχισε να ξεχνιέται και μόνο οι τρύπες στο δάπεδο του ωδείου παρέμειναν για να διαχέουν γλυκείς ήχους από το τέμενος των Μουσών προς τον ναό του Βάκχου, και αντιστρόφως μεθυστικούς ατμούς οινόπνεύματος, μέσα σε μία καλοπροαίρετη αμφίδρομη παροχή υπηρεσιών.

Οι μήνες κυλούσαν, οι ενιαυτοί διαδέχονταν αλλήλους και οι χορδές του βιολιού μου, μολονότι εξακολουθούσαν να πάλλονται, άρχισαν να παρουσιάζουν τα πρώτα σημάδια κόπωσης και ατονίας. Ο δάσκαλός μου, βέβαια, ο ταλαντούχος αυτός μουσικός είχε ένα εξαιρετικά εξασκημένο αυτί και χωρίς να χρησιμοποιεί διαπασών τις επα-

νέφερε στην αρμονική τους τάξη. Μετά το κούρδισμα συνήθιζε να ελέγχει το αποτέλεσμα παίζοντας μικρά μουσικά κομμάτια εις επήκοον των μαθητών του. Θεωρούσε ότι τα ακούσματα αυτά ενθάρρυναν και παρότρυναν τον διδασκόμενο να βελτιωθεί. Κάποτε μου εξήγησε πως το κομμάτι που μόλις είχε εκτελέσει είναι από το δεύτερο μέρος (*larghetto*) του κονσέρτου για βιολί του Μπετόβεν, το οποίο είχε μάθει απ' έξω με πολλή δουλειά και κόπο, προκειμένου να το παρουσιάσει στις πτυχιακές του εξετάσεις. Πράγματι, η σύνθεση αυτή είναι από τις πιο μελωδικές και ρομαντικές που έχουν γραφεί, το δε βιολί δίνει την εντύπωση πως «κλαίει» μπροστά στην εμβρόντητη ορχήστρα. Και μολονότι τα ακούσματα αυτά δημιουργούσαν μέσα μου έντονη αρέσκεια και ισχυρή αισθητική δόνηση, είχαν συνάμα και αρνητικό αποτέλεσμα, γιατί έτσι είχα πειστεί ότι πόρρω απέχω από το να γίνω επαγγελματίας δεξιοτέχνης του βιολιού. Και αυτή ήταν μια ακόμη απογοήτευσή μου. Ήταν τέλος πάντων μια αυτο-απόρριψη με όλες τις αρνητικές της συνέπειες. Τέθηκε λοιπόν και πάλι το ζήτημα του επαγγελματικού μου προσανατολισμού, αφού και το επάγγελμα του ξυλοκόπου, μια παλιά παιδική μου αγάπη, είχα από καιρό απορρίψει.

Ο δάσκαλος αντιλήφθηκε προφανώς την κατάσταση και άρχισε να κατεβάζει τον τόνο των παρατηρήσεων. Αποφάσισε μάλιστα να με βγάλει από το δαιδαλώδες σύστημα των πολυφθογγικών γρήγορων εναλλαγών και να με οδηγήσει στην εκτέλεση πιο απλών και ρομαντικών συνθέσεων, όπως τα «Κύματα του Δουνάβεως», τη «Σερενάτα Σούμπερτ» και άλλων κλασικών κομματιών, αλλά και εγχωρίων τραγουδιών, όπως το «Άστα τα μαλλάκια σου», το «Ένας φίλος ήρθε απόψε απ' τα παλιά» και άλλων. Άρχισα πλέον να αποκτώ αυτοπεποίθηση και απολάμβανα τις μουσικές μου επιδόσεις πάνω σε γνωστά μοτίβα και όχι σε ανούσιες και φλύαρες ασκήσεις. Η κατάσταση μου ως ασθενούς είχε βελτιωθεί, η ασθένεια όμως υπέβασκε.

Κάποιο απόγευμα, καθώς επέστρεφα από το ωδείο, αντιλήφθηκα μια ομάδα από τέσσερα έως πέντε παιδιά να με ακολουθούν, να γελούν και να επαναλαμβάνουν τη λέξη «γύφτος». Την εποχή εκείνη ο χαρακτηρισμός ως «γύφτος» αποτελούσε μεγάλη ρατσιστική ύβρη. Σήμερα η λέξη έχει χάσει τη σημασία της, αφού οι πλείστοι των συμπατριωτών μας ακολουθούν τη γενική νοοτρο-

πία των μελών της προσφιλούς αυτής φυλής. Επειδή τα αναιδή αυτά παιδιά ενέτειναν τις ειρωκικές τους διαθέσεις και μάλιστα δημοσίως, αισθάνθηκα μεγάλη ντροπή, η οποία μετατράπηκε σύντομα σε οργή. Οπωσδήποτε όμως ο θυμός μου δεν μπορούσε να εκτονωθεί στην κρίσιμη εκείνη στιγμή, ένεκα που κρατούσα ανά χείρας αντί ροπάλου ένα πολύτιμο και εύθραυστο μουσικό όργανο. Ηρέμησα όμως τη στιγμή που περνούσα μπροστά από το «Σπίτι του Στρατιώτου», όπου προπολεμικώς διατηρούσε το εμπορικό του κατάστημα ο πλούσιος και ευγενής Εβραίος κύριος Κομφίνο, επειδή θυμήθηκα ένα περιστατικό που ο ίδιος ο δάσκαλός μου διηγούνταν σε στιγμές αυτοσαρκασμού του, διότι είχε και αυτή την σπάνια αρετή. Όταν περάτωσε τις σπουδές και επέστρεψε στη γενέτειρά του, τον ρώτησε ο κύριος Κομφίνο, ο οποίος συνήθιζε να στέκεται πάντα καλοντυμένος στην πόρτα του καταστήματός του και να χαιρετάει τους περαστικούς, «Τι σπούδασες μπρε Βασιλάκη;». Και εκείνος απάντησε περήφανα: «Μουσικός». Ο συνεργάτης του που εργαζόταν στο βάθος του καταστήματος άκουσε μεν την ερώτηση όχι όμως την απάντηση, την οποία ζήτησε να πληροφορηθεί. «Γιούφτος» αποκρίθηκε κοφτά ο κύριος Κομφίνο.

Η αναπόληση του παιδρού αυτού γεγονότος έκανε να συλλάβω τον εαυτό μου μειδιώντας κατά μόνας και τότε σκέφτηκα πως οι ευτυχείς αυτοί θνητοί δεν αγωνίζονται μόνο να αποκτήσουν τον επιούσιο, αλλά επιθυμούν να ικανοποιήσουν και τις πνευματικές τους ανησυχίες παίρνοντας μουσικούς φθόγγους ως επιδόρπιο του πενιχρού τους δείπνου. Για το σκοπό αυτό διαθέτουν τα προσφιλή μουσικά τους όργανα, όπως το κλαρίνο και το τρομπόνι από τα πνευστά, το βιολί από τα έγχορδα (ιδιαίτερα οι Ούγγροι Τσιγγάνοι) και το νταούλι από τα κρουστά. Η καθημερινή τους αυτή ανάγκη πέρασε στον πολύ κόσμο με τη θυμόσοφη λαϊκή παροιμία «Γύφτικο νταούλι κορνιαχτό δεν πιάνει».

Στα χρόνια που ακολούθησαν συνέχισα τα μαθήματα αλλά με λιγότερο ενδιαφέρον. Ένωθα σαν κουρασμένος στρατοκόπος σε μονοπάτι ψηλού και απότομου βουνού, στην κορυφή του οποίου δέσποζε η περγαμνή του σολίστα. Είχα κατανοήσει πλέον ότι ήταν αδύνατο να κατακτήσω αυτό το έπαθλο, γι' αυτό αδιαφόρησα και ηρέμησα. Εξάλλου, ο δάσκαλός μου θεώρησε ότι ύστερα από πέντε χρόνια μουσικών σπουδών,

απέδωσα ό,τι μπορούσα και συνέστησε διακοπή των μαθημάτων. Έκτοτε, έπαιζα το βιολί μου κατά βούληση ή χυδαϊστί όταν μερακλωνόμουν. Το μόνο απεχθές κατάλοιπο από τη μύησή μου στην τέχνη του Ορφέα ήταν η βασανιστική επιθυμία του πατέρα μου να παίζω τα τραγούδια που είχα μάθει μπροστά στους συγγενείς και φίλους του, όταν επισκέπτονταν το σπίτι μας. Τότε αισθανόμουν πολύ άβολα, από τη μια γιατί ένιωθα σαν τη μαϊμού που εκτελεί το νούμερό της, και από την άλλη επειδή είχα απογοητεύσει τον καλό και ευαίσθητο πατέρα μου, ο οποίος ονειρευόταν να παίζω σε μεγάλες αίθουσες συναυλιών και όχι στις ταπεινές και ετοιμόρροπες κάμαρες του σπιτικού μας. Μολαταύτα, με το βιολί μου περνούσα και ευχάριστες στιγμές, γιατί μετείχα στην οκταμελή ορχήστρα του γυμνασίου μας, όταν παρουσιάζαμε κάποια προγράμματα στις εκδηλώσεις των εθνικών εορτών. Ήταν όμως και κάποιες καλοκαιρινές φεγγαρόφωτες νύχτες, που μου άρεσε να παίζω μπροστά στο ανοιχτό παράθυρο, ώστε οι μουσικοί φθόγγοι να διαχέονται και να πετούν αλάργα, για να σεκοντάρουν τα τραγούδια των βατράχων και των τριζονιών και να κρατούν συντροφιά στα ξεχασμένα νυχτοπούλια.

Αργότερα, όταν μετοίκησαμε στη Θεσσαλονίκη, ήμουν ένας ώριμος έφηβος. Το σώμα μου είχε πάρει ήδη διαστάσεις ανδρός και θεωρήθηκε ότι έπρεπε να χειρίζομαι το μεγάλο μέγεθος του βιολιού το επωνομαζόμενο «ολόκληρο», σε σχέση με τα «τρία τέταρτα» του προηγούμενου. Δώσαμε λοιπόν το παλιό και αγοράσαμε ένα μεγάλο μεταχειρισμένο από κάποιο κατάστημα μουσικών οργάνων στην οδό Εγνατία.

Ως φοιτητής κλεινόμουν κάπου κάπου μέσα στο δωμάτιο και έπαιζα χωρίς παρτιτούρα τα αγαπημένα μου κλασικά κομμάτια αλλά και πολλές από τις σύγχρονες ελληνικές επιτυχίες. Το νέο βιολί μου ήταν γλυκόλαλο και οι φθόγγοι που έβγαζε μελωδικοί, πράγμα για το οποίο πείστηκα κάποια μέρα, όταν μια καλλιεργημένη γειτόνισσα ρώτησε τη μητέρα μου: «Ποιος είναι αυτός ο ραδιοφωνικός σταθμός που εκπέμπει τόσο ωραία τραγούδια;». Ήταν η πρώτη φορά που αναγνωρίζομαι ως καλός βιολονίστας με αντικειμενικό κριτήριο μόνο την ποιότητα της μουσικής. Το πήρα πάνω μου και άρχισα να νιώθω ότι μπορούσα πλέον να εξουσιάζω ένα άψυχο ηχείο και να το κάνω «φερέφωνο» του συναισθηματικού μου κόσμου.

Κάποια μέρα, καθώς καθάριζα το βιολί από τη σκόνη της ρητίνης του τοξαριού, έπεσε το βλέμμα μου στο εσωτερικό του ηχείου. Εκεί είδα μια ταινία που έγραφε κάτι και μου κίνησε την περιέργεια να εξετάσω καλύτερα τα γραφόμενα. Έφεξα με το φακό και κοίταξα μέσα. Έγραφε: «Antonius Stradivarius Cremonensis». Να ήταν τάχα ένα από τα περίφημα βιολιά του διάσημου κατασκευαστή Stradivarius από την Κρεμόνα; Η έκπληξή μου ήταν μεγάλη, η καρδιά μου χτυπούσε δυνατά και πήγαινε να σπάει. Πήρα βαθειές ανάσες και ξανακοίταξα με έναν μεγεθυντικό φακό. Το έγραφε καθαρά: Antonius Stradivarius Cremonensis. Αναλογίστηκα πώς ήταν δυνατό να φθάσει σε μένα ένα τόσο πολύτιμο όργανο, και αμέσως θυμήθηκα εκείνον τον πωλητή μουσικών οργάνων στο κατάστημα της οδού Εγνατίας. Ήταν ένα καλοκάγαθο γεροντάκι που έδινε την εντύπωση πως δεν έβλεπε ούτε άκουγε τόσο καλά. Ήμουν σχεδόν βέβαιος πως δεν είχε ανακαλύψει εκείνο το θησαυρό, ο οποίος γλύστρησε έτσι απλά και μαγικά στα δικά μου χέρια.

Είχα πλέον στην κατοχή μου μια τεράστια περιουσία και δεν το κρύβω ότι με ενδιέφερε περισσότερο η εμπορική του αξία και λιγότερο η ποιότητα του ήχου. Θα μπορούσα ακόμη να βοηθήσω οικονομικά και την οικογένειά μου. Ωστόσο, κρατούσα την ανακάλυψή μου μυστική και σκεφτό-

μουν πού να κρύψω το ανεκτίμητο εκείνο όργανο, για να το φυλάξω από βέβηλα χέρια, μολονότι το επάγγελμα του κοινού κλέφτη δεν είχε ανθίσει ακόμη παρ' ημίν. Πολύ αργότερα έμελλε η πατρίδα μας να δημιουργήσει στενές σχέσεις με τις πέριξ αναπτυγμένες χώρες στον τομέα αυτό.

Κάποια μέρα, κρατώντας το με δέος, αποτόλμησα να το πάω σε έναν φίλο εκτιμητή μουσικών οργάνων, για να επιβεβαιώσει την αξία του. Εκείνος το πήρε στα χέρια του, το εξέτασε προσεκτικά και χτύπησε με τον αντίχειρα τις τέσσερις χορδές: μι, λα, ρε, σολ. Κοίταξε από κοντά μέσα στο ηχείο και ύστερα έπιασε το τοξάρι και άρχισε να παίζει. Η αγωνία μου είχε φτάσει στο κατακόρυφο. Όταν τελείωσε τον έλεγχο τοποθέτησε το βιολί στη θήκη και χωρίς να με κοιτάξει είπε: «Είναι ένα κοινό βιολί τύπου Stradivarius».

Από τότε πέρασαν πολλά χρόνια. Σπουδαίος βιολονίστας δεν έγινα ποτέ, ούτε το βιολί μου ευτύχησε να ανήκει στην οικογένεια των Stradivarius. Κάπου-κάπου το έπαιξα για να διασκεδάσω την ταπεινότητά του, και εκείνο ανταποκρινόταν για να διασκεδάσει τη δική μου ταπεινότητα μέσα σε μια αμοιβαία κατανόηση. Τώρα πια στολίζει μόνιμα το πάνω ράφι της βιβλιοθήκης μου. Στέκεται εκεί βουβό και αδιάφορο μακριά από τα ανούσια και βάρβαρα μουσικά ακούσματα της εποχής μας.

